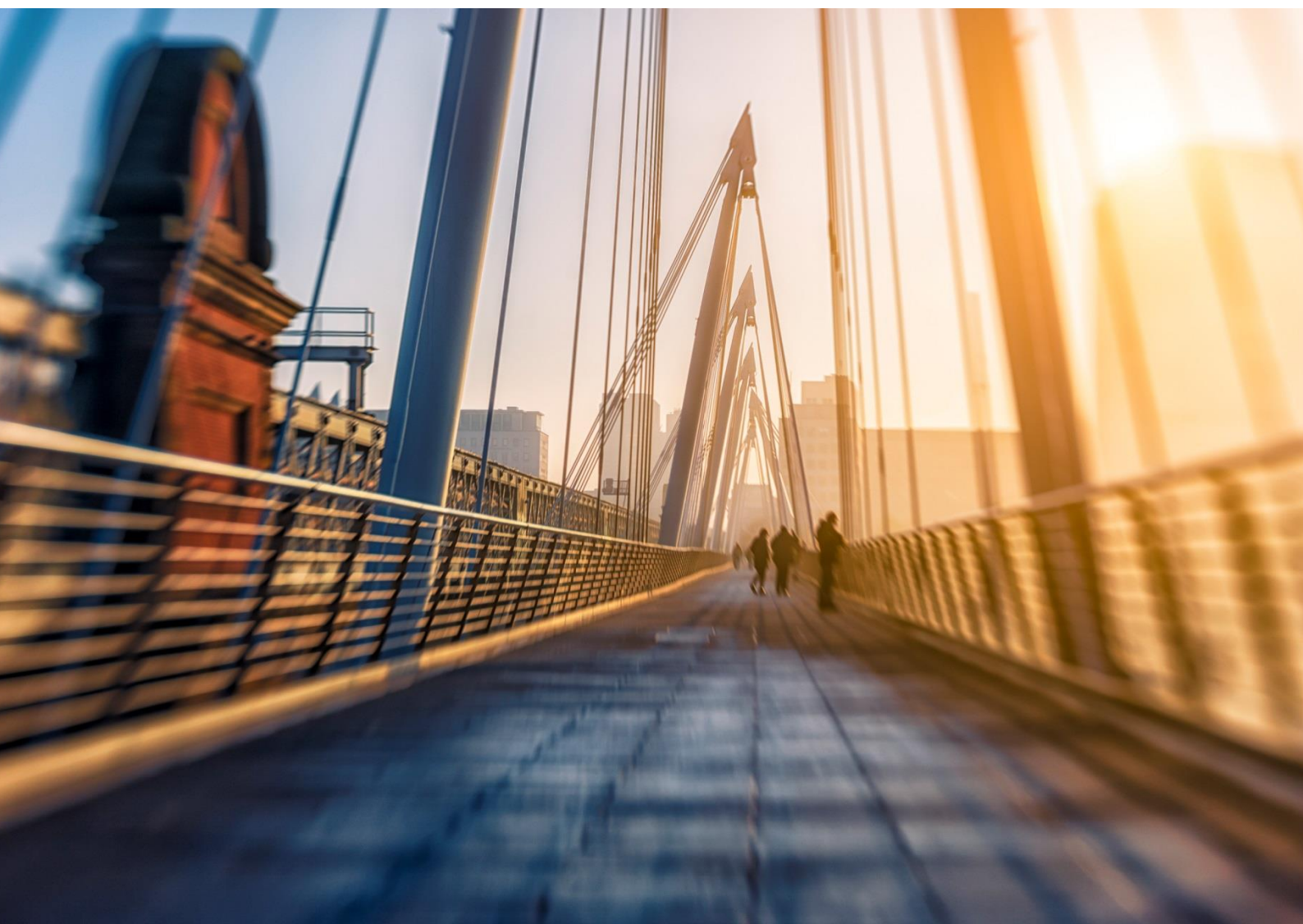

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Forskning **planeras** för ett säkrare samhälle

MSB:s forskningsplan 2016

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vägen till en forskningsplan.....	3
MSB:s forskningsfält och portfölj.....	3
Planerad forskning 2015-2017.....	4
Utlysningar 2015.....	5
Utlysningar 2016.....	6
Utlysningar 2017.....	8
Partners och samarbeten.....	10
Forskningens genomslag i samhället	11

Inledning

MSB arbetar för ett säkrare samhälle i en föränderlig värld. Förändrade möjligheter och utmaningar kräver ny kunskap, förbättrad förmåga och forskning. Forskningen kan hjälpa oss att formulera frågor idag och att upptäcka kunskapsbehov inför morgondagen. Relevant forskningsbaserad kunskap ökar våra möjligheter att klara framtida utmaningar. Därför inriktar och finansierar MSB forskning inom området samhällsskydd och beredskap.

I MSB:s forskningsstrategi, *Forskning för ett säkrare samhälle. Ny kunskap för framtidens utmaningar*, beskrivs MSB:s roll som forskningsfinansiär. Där beskrivs också det fält inom vilket MSB vill stimulera till kunskapsutveckling samt hur myndigheten arbetar med forskningsfrågor.

Denna forskningsplan är ett komplement till MSB:s forskningsstrategi. I planen preciseras MSB:s forskningssatsningar under de närmaste åren. De satsningar som gäller år 2015 och 2016 är fastställda. Från år 2017 och framåt är satsningarna mer preliminära. När det gäller forskningsutlysningar är ambitionen hos MSB att varje år öppna dessa samlat i en omgång tidigt under våren, och en under tidig höst.

MSB producerar en uppdaterad forskningsplan en gång årligen. Inför den årliga revideringen av planen begärs underlag om forskningsbehov in för en förnyad analys av vilka satsningar som är prioriterade.

Denna forskningsplan finns publicerad på www.msb.se/forskning. Där finns också MSB:s forskningsstrategi och information om pågående och kommande forskningsutlysningar.

Vägen till en forskningsplan

Forskningsplanen har utarbetats vid forskningsenheten efter beredning inom MSB och i dialog med MSB:s vetenskapliga råd. Forskningsplanen bygger på en mängd underlag. De viktigaste är:

- MSB:s forskningsstrategi 2014-2018
- Övergripande inriktning för området Samhällsskydd och beredskap samt Nationell risk- och förmågebedömning
- Beskrivningar av kunskapsläge och behov inom MSB:s fem forskningsområden. I dessa beskrivningar har hänsyn tagits till inriktningar inom MSB:s sakområden, såsom strategier och handlingsplaner
- Nuläge och framtid avseende nationella och internationella forskningssamarbeten
- Underlag från myndighetens avdelningar

MSB:s forskningsfält och portfölj

MSB:s medel för forskningsfinansiering uppgår normalt till cirka 115 miljoner kronor per år. Forskningsmedlen fördelar sig i nuläget på cirka 60 satsningar av olika omfattning och karaktär. Bland forskningssatsningarna ingår både nationella och internationella samarbeten.

På senare år har MSB gått mot större och tematiskt mer sammanhållna forskningssatsningar. Det är en inriktning som myndigheten planerar att fortsätta med.

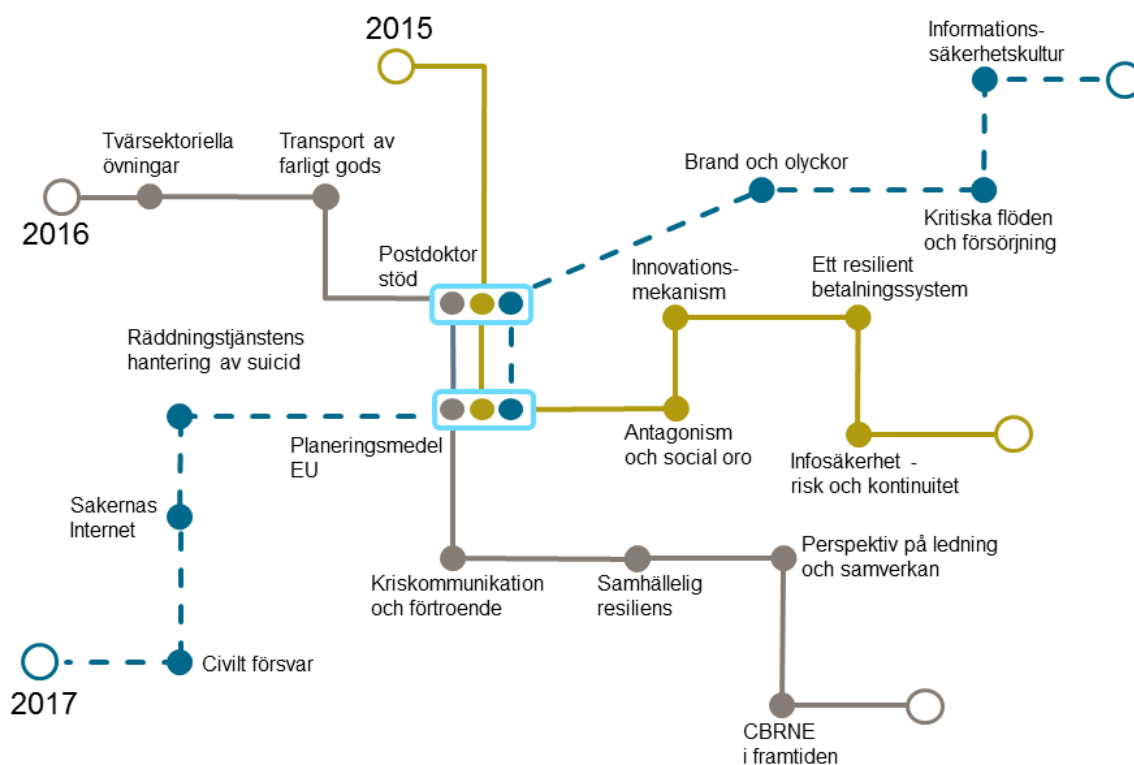
Pågående och planerade forskningssatsningar kategoriseras utifrån de fem forskningsområden som presenteras i MSB:s forskningsstrategi:

- Individens och allmänhetens säkerhet
- Skydd mot brand, olyckor och farliga ämnen
- Kontinuitet och resiliens i samhället
- Stärkt krisberedskap och civilt försvar
- Informationssäkerhet

Planerad forskning 2015-2017

Detta avsnitt beskriver de viktigaste inriktningarna för MSB:s forskningssatsningar under åren 2015-2017.

Bilden nedan visar de forskningssatsningar som MSB kommer att genomföra under perioden. Varje station utgör en utlysning. Förutsatt att det inte sker några större förändringar i planeringsförutsättningarna ligger utlysningar på heldragna linjer fast. Utlsyningsarna på den streckade linjer är preliminära och kan bli föremål för justeringar i 2017 års forskningsplan. Samtliga utlysningar ska föregås av studier och analyser för ytterligare specificering av innehåll och frågeställningar. Perspektivet höjd beredskap och civilt försvar ska testat på samtliga teman.

Utlysningar 2015

Tema	När
Postdoktoralt stöd	Höst 2015
Innovationsmekanism	Höst 2015
Antagonism och social oro	Höst 2015
Ett resilient betalningssystem	Höst 2015
Risk- och kontinuitet inom informationssäkerhet	Höst 2015

Postdoktoralt stöd

Postdoktoralt stöd är ett sätt för MSB att stödja nydisputerade forskares akademiska utveckling inom MSB:s intresse- och ansvarsområden.

Innovationsmekanism

MSB har en stark ambition att vidareförädla och nyttiggöra forskningsresultat. En del i detta arbete är att ta tillvara potentialen för nya produkter, tjänster, metoder och verktyg i syfte att stärka förmågan inom området. Detta kan göras genom att utveckla kraften i samarbeten mellan behovsägare, näringsliv, myndigheter och andra offentliga aktörer samt forskare. En mindre utlysning ska genomföras i syfte att samla in prövande underlag för ett kommande arbete med att inrätta och utforma en mekanism för att skapa ökade förutsättningar för behovsbaserade innovationer inom samhällsskydd och beredskap.

Antagonism och social oro

MSB bidrar sedan ett antal år till finansieringen av forskningsmiljön CATS (Centrum för assymmetriska hot- och terrorismstudier) vid Försvarshögskolan. Behovet och efterfrågan av stöd i dessa frågor är fortsatt relevant varför MSB beslutat att under en femårsperiod förlänga miljöstödet till CATS.

Utöver miljöstödet till CATS planerar MSB en utlysning kring radikaliseringsprocesser och extremism samt dess konsekvenser för samhället. Ökad kunskap inom området är av stor vikt i händelse av en bredare polarisering i omvärlden som kan komma att hota demokratiska värden och grundläggande fri- och rättigheter. Forskningen bör ta sin grund i lokala förhållanden i Sverige men kan även innehålla ett jämförande europeiskt eller internationellt perspektiv.

Ett resilient betalningssystem

Den tekniska utvecklingen av samhällets ekonomiska infrastruktur skapar stora möjligheter som till exempel nya betalningsformer, snabbare betalningar och minskad hantering av kontanter. Med den följer också nya risker och sårbarheter. Planerad utlysning om ett resilient betalningssystem kan ha flera ingångar av betydelse för samhällsskydd och beredskap. Exempel på frågeställningar är: vad för slags händelser och fenomen är det som ett resilient betalningssystem ska kunna klara av och vilka konsekvenser kan framtidens sårbarheter och risker leda till för samhället i stort och för den enskilde?

Risk- och kontinuitet inom informationssäkerhet

En viktig aspekt av arbetet med informationssäkerhet och cybersäkerhet rör risk och kontinuitetshantering. MSB har tidigare lagt en god kunskapsgrund för en generell kunskap om risk- och sårbarhetsanalyser. Inom området behövs utveckling av modeller och arbets sätt för att stärka kontinuitetsarbetet. Dessa bör inkludera aspekter av såväl kostnad, nytta, kvalitet och effektivitet för åtgärder som vidtas för att öka tillförlitlighet, tillgänglighet och skydd av information.

Utlysningar 2016

Tema	När
Tvärsektoriella övningar	Vår 2016
Transport av farligt gods	Vår 2016
EU planeringsmedel	Vår 2016
Postdoktoralt stöd	Höst 2016
Kriskommunikation och förtroende	Höst 2016
Samhällelig resiliens	Höst 2016
Perspektiv på ledning och samverkan	Höst 2016
CBRNE i framtiden	Höst 2016

Tvärsektoriella övningar

Tvärsektoriella övningar inom krishantering är aktiviteter med stor potential att stärka samhällets förmåga. En forskningssatsning på övningsområdet bedöms kunna ge konkret praktisk nytta för planering, genomförande och utvärdering av övningar. En forskningssatsning

inom området kan till exempel innebära aspekter av långsiktigt systematiskt lärande samt metoder/indikatorer för att mäta krisberedskapsförmåga.

Transport av farligt gods

Transport av farligt gods är ett område inom vilket MSB för närvarande finansierar forskning inom ramarna för Lindholmen Security Arena. Det aktuella projektet, HITS, avslutas under 2015. Samtidigt uppenbarar sig nya kunskapsluckor. Exempel finns inom området informationsdelning och transportsskydd. Ett annat område handlar om problem som kommer sig av det faktum att man oftare blandar olika typer av farligt gods i samma transport. Inom området finns också viktiga governancefrågor till exempel i fråga om ansvarsförhållanden. Arbetet pågår för att ta ställning till det bredare komplexet av frågor kring CBRNE. I väntan på resultatet av det arbetet är bedömningen att transporter av farligt gods är ett angeläget område för fortsatt kunskapsutveckling.

EU planeringsmedel

Stimulansmedel för att underlätta för svenska forskare att söka medel inom Horisont 2020.

Postdoktoralt stöd

Postdoktoralt stöd är ett sätt för MSB att stödja nydisputerade forskares akademiska utveckling inom MSB:s intresse- och ansvarsområden.

Kriskommunikation och förtroende

Förtroende mellan samhällets aktörer är en viktig grundförutsättning för en effektiv kriskommunikation. Utgångspunkten i ett demokratiskt samhälle är att den kriskommunikation som sker vid olika händelser ska vara korrekt så att allmänheten kan lita på vad som förmedlas. I det här perspektivet är förtroendet en livsnerv för att samspelet mellan myndigheter, medier och medborgare ska fungera. Denna utlysning syftar till att undersöka hur förutsättningarna för en effektiv kriskommunikation förändras när förtroendet mellan samhällets aktörer går ner. Exempel på detta kan vara att allmänhetens eller mediernas förtroende för myndigheterna skulle sjunka eller att både allmänhet och myndigheter fick ett lägre förtroende för medierna. Området är särskilt intressant under höjd beredskap och i anslutning till frågeställningar om ett psykologiskt försvar.

Samhällelig resiliens

De komplexa frågorna kring hur man skapar samhällelig resiliens och kontinuitet är troligen en av de viktiga framtidsfrågorna. Utlysningen ska föregås av en tydligare beskrivning och avgränsning av området samt en kartläggning av forskningsbehov.

Perspektiv på ledning och samverkan

MSB finansierar för närvarande två större forskningsprojekt inom området ledning och samverkan. Projekten är dock inte omfattande nog att täcka hela frågekomplexet och alla tänkbara perspektiv i sammanhanget. Ett perspektiv som saknas och som bedöms viktigt är frågan om genus som aspekt av ledning och samverkan. Ett annat perspektiv handlar om de internationella dimensionerna av ledning och samverkan. En utlysning av forskningsmedel föreslås i syfte att närmare utforska just dessa aspekter.

CBRNE i framtiden

CBRNE är ett fält som berör många samhällsaktörer och forskningsfinansiärer. Det finns gott om underlag för en forskningssatsning från MSB inom området. Ett förberedande arbete behöver dock bedrivas för att identifiera vilka som är framtidens forskningsfrågor inom CBRNE. I detta arbete kan nytta dras av samarbeten kopplade till Horisont 2020 samt till det bilaterala samarbetsavtalet med DHS om forskning och utveckling.

Utlysningar 2017

Tema	När
Civilt försvar	Vår 2017
Sakernas internet	Vår 2017
Räddningstjänstens hantering av suicid	Vår 2017
EU planeringsmedel	Vår 2017
Postdoktoralt stöd	Höst 2017
Brand och olyckor - åtgärder och effekter	Höst 2017
Kritiska flöden och försörjningsfrågor	Höst 2017
Informationssäkerhetskultur	Höst 2017

Civilt försvar

Regeringen har tydligt angett att det förändrade säkerhetspolitiska läget kräver ett återupprättat totalförsvar. Det innebär bland annat att en ny planering och utveckling för det civila försvaret måste etableras. Diskussioner kring ramar och strukturer för detta arbete har nyligen startats. En långsiktig kunskapsuppbyggnad inom området civilt försvar och planering inför höjd beredskap har bedömts som prioriterad. En forskningsutlysning behöver bland annat ta sin utgångspunkt i det närmaste årets formerande arbete, därför är det svårt att i dagsläget ange en mer precis inriktning för forskningssatsningen.

I väntan på en sådan inriktning ska frågorna om höjd beredskap och civilt försvar prövas som särskilt perspektiv i samtliga planerade utlysningar i denna forskningsplan.

Sakernas internet

Sakernas internet eller Internet of things som det heter på engelska, avser funktioner i samhället som är uppkopplade mot internet. Säkerhetsutmaningarna som finns kopplade till området blir fler och fler och omfattar bland annat integritetsaspekter, tekniska sårbarheter, beroendekedjor och svårigheter att hantera stora datamängder. En satsning inom dessa frågor är viktig för att belysa de svenska utmaningarna men också för att svenska forskare torde ha goda möjligheter att koppla ihop viktiga perspektiv såsom funktionalitet, hot, risker, skydd och integritet.

Räddningstjänstens hantering av suicid

Suicid är ett problemområde som berör flera myndigheter. Räddningstjänsten är en aktör som på flera sätt kommer i kontakt med av suicidproblematiken. Arbete pågår kopplat till räddningstjänstens insatser för förebyggande och hantering av suicid. På vilket sätt kan forskning bidra till kunskapsutveckling och bättre metoder för detta arbete? Då suicidproblematiken är sektorsövergripande kan det bli aktuellt att samverka med andra samhällsaktörer i formulering och genomförande av utlysningen.

EU planeringsmedel

Stimulansmedel för att underlätta för svenska forskare att söka medel inom Horisont 2020.

Postdoktoralt stöd

Postdoktoralt stöd är ett sätt för MSB att stödja nydisputerade forskares akademiska utveckling inom MSB:s intresse- och ansvarsområden.

Brand och olyckor – åtgärder och effekter

Ny teknik och utveckling av nya kemikalier ger nya möjligheter men skapar också nya frågeställningar. Det finns en mängd kunskapsluckor ifråga om ny teknik i fordon och räddningstjänstens beredskap för detta. Detsamma kan gälla för olika typer av kemikalier som används inom räddningstjänsten. Följaktligen ser MSB framför sig en utlysning inom brand och olycksområdet kopplat till åtgärder och effekter med utgångspunkt i räddningstjänstens villkor.

Kritiska flöden och försörjningsfrågor

Kritiska flöden och försörjningsfrågor är ett identifierat tema för MSB:s pågående strategiska analyser och kan sannolikt utgöra en kompletterande precisering till den forskningssatsning inom området skydd av samhällsviktig verksamhet som startar hösten 2015.

Informationssäkerhetskultur

Frågor kring informationssäkerhetskultur fyller en viktig lucka i förmåga och förståelse kopplat till informations- och cybersäkerhet. Temat handlar om förhållningssätt i relationerna människa, teknik och organisation. Frågorna bevakas nu inom pågående ramforskningsprogrammet SECURIT och fortsatt kunskapsutveckling inom området bedöms nödvändigt även efter att programmet avslutats.

Partners och samarbeten

Nationella och internationella partnerskap och samarbeten på forskningsområdet är viktiga framgångsfaktorer. Då samverkan och samarbeten till sin natur är resurskrävande är det viktigt med noggranna prioriteringar. Bland annat beaktas mervärdet för MSB och för forskningen inom området, MSB:s möjligheter att påverka inriktning samt möjligheterna att ta del av och nyttiggöra forskningsresultat. Prioriterade och formaliserade samarbeten pågår enligt nedan. Därutöver för MSB kontinuerliga dialoger med andra forskningsutförare och forskningsfinansiärer.

Brandforsk

Samarbetet med Brandforsk fyller väl MSB:s kriterier enligt ovan och kompletterar MSB:s forskningsportfölj med i huvudsak kortare och mer direkt implementerbara resultat. Detta samarbete ska fortsätta enligt avtal.

Nordforsk

Samverkan med de nordiska länderna är prioriterad och pågående samarbete med Nordforsk kring det nordiska forskningsprogrammet om samhällssäkerhet ska fortsätta och utvecklas. Närmast genom att Nordforsk, inom ramarna för programmet, genomför en utlysning kring de mjukare aspekterna av informationssäkerhetsområdet och genom gemensamma kommunikationsaktiviteter.

Horisont 2020

Forskningsmedlen inom EU:s forskningsprogram Horisont 2020 är en stor och viktig möjlighet för Sverige att få tillgång till och påverka kunskapsutveckling inom samhällsutmaningen säkra samhällen. MSB kommer fortsätta sitt engagemang för att få ett ännu större svenskt deltagande och inflytande. En del i detta sker genom att utöka medlen för EU-planeringsbidrag som ska uppmuntra ansökningar med svenskt deltagande inom Horisont 2020.

USA

Samarbetet med DHS (Department of Homeland Security) och det nationella uppdraget för utbyten kopplat till forsknings- och utvecklingsprojekt samt informationsutbyten ska fortsätta och utvecklas. Arbetet inriktas och styrs mer konkret av en vid MSB framtagen och beslutad handlingsplan, med prioriterade områden och projekt.

Kanada

Sedan 2014 har Sverige ett samarbetsavtal med Kanada om utbyte av erfarenheter och samarbete inom forskning och utveckling inom samhällsskydd och beredskap. Avtalet nämner bland annat följande samarbetsområden: risk- och förmågebedömningar; erfarenhetsåterföring; kritisk infrastruktur; övning och utbildning. Administrationen av avtalet sker i Sverige av MSB och i Kanada av Defence Research and Development Canada - Center for Security Studies.

Forskningens genomslag i samhället

MSB har en stark ambition att genom systematiskt arbete öka möjligheterna för att kunskap från forskningssatsningarna på olika sätt får genomslag inom området samhällsskydd och beredskap. Målet är att forskningens slutsatser och resultat, utöver den inomvetenskapliga kunskapsuppbyggnaden, även ska påverka och få effekter i praktisk verksamhet utanför den akademiska världen. Ett medel för detta är effektiv forskningskommunikation, både från MSB:s sida och från de forskningsaktiviteter som MSB finansierar.

Inriktning för arbetet 2016

- Genom att MSB går mot större och mer tematiskt sammanhållna forskningssatsningar skapas förutsättningar till att ge ett starkare stöd till satsningarnas egen kommunikationsplanering och till kommunikationsaktiviteter. Detta kan ta sig uttryck i mer rådgivning kring kommunikationsplanering, stöd till målgruppsanalys samt att erbjuda fler spridningskanaler inom och utanför MSB.
- Under 2016 avslutas endast ett fåtal av MSB:s forskningsprojekt. Det öppnar möjligheten för att under året arbeta mer genomgripande med de satsningar som avslutades 2015 men att även plocka upp kunskap från tidigare genomförda projekt och samtidigt använda den kompetens som forskare från dessa projekt besitter.
- Kopplingen mellan forskningsresultat och utbildningsverksamhet bör generellt stärkas. Hösten 2015 har ett arbete påbörjats för att skapa en starkare anknytning mellan delar av den MSB-finansierade forskningen och MSB:s utbildningsverksamhet. Fortsatta steg i arbetet planeras för 2016. På sikt är ambitionen att satsningen även ska omfatta utbildningar med andra utförare än MSB.
- Inriktningen på forskningskommunikationen från MSB:s sida bör vara att arbeta tematiskt med ny kunskap från forskning, studier och andra kunskapskällor. Teman bör utgå ifrån de behov och arbetsätt som finns bland praktiskt verksamma inom området samhällsskydd och beredskap.
- Som ett led i arbetet med att bedöma genomslaget av forskningssatsningarna bör uppföljningar och utvärderingar av dessa genomföras systematiskt. Kriterierna och därmed underlaget till dessa utvärderingar bör finnas med i alla faser av en forskningssatsning.